

Nr 299.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning
angående klassificering av kött; given Stockholms slott
den 30 maj 1941.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för denna dag, inhämta riksdagens yttrande över härvid fogade förslag till förordning angående klassificering av kött.

GUSTAF.

Axel Gjöres.

F ö r s l a g

till

förordning angående klassificering av kött.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Kött av nötkreatur, häst, får eller svin, som godkänts vid besiktning enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus eller vid sådan besiktning, varom i 9 § första stycket nämnda lag förmäles, skall genom försorg av vederbörande offentliga slakthus, köttbesiktningsbyrå eller kontrollslakteri före utlämnandet underkastas särskild bedömning för avgörande av köttets kvalitet (*klassificering*) ävensom förses med stämplars, angivande den kvalitetsklass till vilken köttet hänförts vid klassificeringen; dock att i fråga om kött, som godkänts vid besiktning å köttbesiktningsbyrå, vad sålunda är stadgat skall gälla endast därest sådan klassificerare, varom nedan förmäles, finnes anställd vid byrån.

Det åligger offentligt slakthus eller sådan köttbesiktningsbyrå, vid vilken klassificerare finnes anställd, att på begäran ombesörja klassificering och stämpling av kött, som godkänts vid besiktning å köttbesiktningsbyrå där klassificerare icke finnes anställd. Jämväl kontrollslakteri äger ombesörja klassificering och stämpling av kött, varom nyss är sagt.

Klassificering skall verkställas av person, som av lantbruksstyrelsen godkänts för ändamålet (*klassificerare*). Sådant godkännande må återkallas, då skäl därtill äro.

2 §.

Klassificerat kött må ej underkastas ny klassificering i annat fall eller i annan ordning än Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, lantbruksstyrelsen bestämmer.

3 §.

Klassificerat kött skall stämplas av klassificeraren eller i närvaro och under kontroll av denne.

4 §.

På lantbruksstyrelsen ankommer att meddela erforderliga föreskrifter angående antalet kvalitetsklasser, benämningarna å dessa och grunderna för klassificeringen ävensom angående stämplarnas utseende och sättet för stämplingen.

5 §.

Kött av nötkreatur, häst, får eller svin, som ej är klassificerat, må ej försäljas eller saluhållas under benämning, som överensstämmer med av lantbruksstyrelsen jämlikt 4 § å viss kvalitetsklass fastställd benämning eller är av beskaffenhet att lätt kunna förväxlas med sådan benämning eller, utan att vara av beskaffenhet som nyss är sagt, innehåller ordet »Klass» eller förkortning av detta ord eller ordsammanställning, vari nämnda ord ingår. Hinder skall dock ej föreligga för användande av benämningarna »Prima» och »Sekunda».

Ej må någon i slutsedel, leveranskontrakt, räkning, följesedel, fraktsedel, konossement eller annan sådan skriftlig handling, som upprättats i samband med försäljning av ej klassificerat kött, använda sådan benämning å köttet, som enligt första stycket ej må nyttjas vid försäljning eller saluhållande av varan.

6 §.

Kött av nötkreatur, häst, får eller svin, som ej är klassificerat, må ej förses med stämpel eller märke av sådant utseende att förväxling lätt kan äga rum med stämpel, som enligt av lantbruksstyrelsen med stöd av 4 § meddelade föreskrifter utmärker klassificerat kött, eller som, utan att hava sådant utseende som nyss nämnts, innehåller ordet »Klass» eller förkortning av detta ord eller ordsammanställning, vari nämnda ord ingår.

7 §.

För ombesörjande av klassificering och stämpling äger vederbörande samhälle eller kommun eller innehavare av kontrollslakteri uppbära avgift enligt taxa, som lantbruksstyrelsen fastställer. Förslag till dylik taxa avgives för köttbesiktningsbyrå av hälsovårdsnämnden eller särskild myndighet, under vars inseende köttbesiktningen är ställd, för offentligt slakthus av slakthusets styrelse och för kontrollslakteri av slakteriets innehavare. Avgiften må ej sättas högre än som kan anses erforderligt till täckande av kostnaderna för klassificeringen och stämplingen.

8 §.

Utlämnar någon kött utan iakttagande av föreskrifterna i 1 § eller bryter någon mot i 5 eller 6 § meddelat förbud, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader, där ej gärningen enligt allmän lag är med straff belagd.

Gör klassificerare med uppsåt orätt vid klassificering eller stämpling, eller åsidosätter klassificerare föreskriften i 2 § eller klassificerar och stämplar han kött, som icke blivit godkänt vid besiktning varom i 1 § förmäles,

eller åsidosätter klassificerare honom jämlikt 3 § åliggande skyldighet att,

därest han ej själv stämplrar av honom klassificerat kött, närvara vid och kontrollera stämplingen av sådant kött,

straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

Gör klassificerare ouppsåtliga men av grov vårdslöshet orätt vid klassificering eller stämpling, straffes med dagsböter.

9 §.

Husbonde ansvarar för förseelse, varom i 8 § första stycket förmäles, som begås av hans husfolk eller i hans tjänst antagen person, liksom vore förseelsen begången av honom själv, såframt ej omständigheterna göra sannolikt, att förseelsen skett utan hans vetskap och vilja.

10 §.

Böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan.

11 §.

Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, lantbruksstyrelsen äger meddela de ytterligare föreskrifter, som må erfordras för tillämpning av denna förordning, så ock meddela undantag från de i 1, 3, 5 och 6 §§ givna bestämmelserna.

Denna förordning träder i kraft den dag Konungen bestämmer.

Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 maj 1941.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, ANDERSSON, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anför chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet Gjores:

Statens livsmedelskommission har med skrivelse den 23 maj 1941 ingivit utkast till förordning angående klassificering av kött. Vid skrivelsen voro fogade av livsmedelskommissionen under hand inhämtade yttranden i ärendet från statsinspektören över köttkontrollen Hj. Hansson, kooperativa förbundet, förening u. p. a., Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund och Sveriges slakteriförbund, förening u. p. a. ävensom från direktören vid Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse I. Karlöf samt sekreteraren i föreningen svenska städers offentliga slakthus, veterinärdirektören vid Malmö stads offentliga slakthus E. Osberg. Livsmedelskommissionen har vidare den 29 maj 1941 inkommit med underhandsyttrande i ärendet från lantbruksstyrelsen.

I förenämnda skrivelse har *livsmedelskommissionen* till en början erinrat om den reglering av förbrukningen av köttvaror, som i anledning av rådande utomordentliga förhållanden genomförts från och med den 1 april 1941. Kommissionen har härom anfört:

Enligt 2 § första stycket kungörelsen den 28 mars 1941 (nr 173) angående reglering av förbrukningen av köttvaror må ej någon nedslakta eller låta nedslakta nötkreatur, häst, får, get, ren eller svin, som tillhör honom, med mindre tillstånd till slakt av djur av det slag, varom fråga är (slakteritillstånd) eller särskilt medgivande till nedslaktningen (slaktlicens) lämnats honom av livsmedelskommissionen. Slakteritillstånd har av kommissionen lämnats till sådana personer och företag, som yrkesmässigt köpa djur för slakt i syfte att avyttra det uppslaktade köttet eller använda detsamma för yrkesmässig tillverkning eller beredning av varor till avsalu.

I 2 § andra stycket nyssnämnda kungörelse stadgas vidare bl. a., att vid beviljande av slakteritillstånd föreskrifter må meddelas angående de villkor, under vilka tillståndet må tillgodonjutas.

Med stöd av nyssnämnda bemyndigande har livsmedelskommissionen, i syfte att förhindra en av den rådande knappheten på kött och fläsk föranledd oskäligen prisstegring å dessa varor, genom ett den 29 april 1941 utfärdat cirkulär (nr 302) fastställt det villkoret för tillgodonjutande av slak-

teritillstånd, att vid försäljning från innehavare av sådant tillstånd av hela, halva eller fjärdedels kroppar av storboskap och svin från och med den 5 maj 1941 och tills vidare må tillämpas högst vissa av livsmedelskommissionen fastställda priser. Vid bestämmandet av priserna å kroppar av storboskap har kommissionen, med hänsyn till den stora kvalitetsskillnad, som ofta föreligger mellan olika slag av nötkött, ansett nödvändigt att i princip gradera priserna å köttet efter dettas kvalitet. Beträffande uppdelningen i kvalitetsklasser har kommissionen följt den uppdelning, som tillämpats av Sveriges slakteriförbund och till detta förbund anslutna slakteriföreningar. Klassificeringen av köttet har överlåtits å säljaren. Kommissionen utövar dock genom utsedda ombud viss kontroll över att klassificering ej sker på sådant sätt, att livsmedelskommissionens prisbestämmelser därigenom kringgås. För att förhindra ett kringgående av prisbestämmelserna har kommissionen vidare föreskrivit, att klassificerat kött skall förses med stämplor, angivande den kvalitetsklass, till vilken köttet hänförs vid klassificeringen. Bestämmelserna om klassificering ha betydelse endast för sådant kött, som blivit godkänt vid besiktning enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus eller enligt kungörelsen den 30 november 1934 (nr 559) angående kontrollslakterier. För annat kött får nämligen, oavsett huruvida klassificering skett eller ej, icke tillämpas högre pris än det, som gäller för en bestämd, förhållandevis låg kvalitetsklass.

Livsmedelskommissionen har vidare i skrivelsen anfört följande angående de brister, som äro förenade med det nu tillämpade systemet för klassificering av kött:

Livsmedelskommissionen har vid utfärdandet av bestämmelserna om klassificering av kött till fullo insett och även uttryckligen angivit, att desamma endast kunna betraktas såsom ett provisorium och att det, därest prisregleringen beträffande kött skall äga bestånd någon längre tid, blir nödvändigt att skapa fastare former för klassificeringen. Det nu tillämpade systemet är nämligen behäftat med åtskilliga brister. Först och främst måste det rent principiellt anses mindre lämpligt, att säljaren själv skall få verkställa klassificeringen. Även om säljaren ej alls har någon avsikt att verkställa en medvetet oriktig klassificering, ligger det nära till hands att han i tveksamma fall hänför köttet till den högre av de kvalitetsklasser, som kunna ifrågakomma. Vidare ligger det i sakens natur, att en någorlunda enhetlig tillämpning av de av livsmedelskommissionen meddelade klassificeringsreglerna är mycket svår att få till stånd då, såsom för närvarande är fallet, klassificering får verkställas av envar av landets innehavare av slakteritillstånd.

Även kontrollen över prisbestämmelsernas efterlevnad försvåras i viss mån genom att klassificeringen verkställs av slakteritillståndsinnehavarna själva. I ett läge av knapp tillgång på kött, då köparna för att överhuvud få kött kunna tänkas vara villiga att betala högre priser än de av livsmedelskommissionen fastställda, kan sålunda en säljare, för att dölja att prisbestämmelserna överträdas, klassificera köttet för högt. Därest detta sker i samförstånd med köparen och denne utan dröjsmål efter mottagandet av köttet styckar och försäljer köttet, är det med de kontrollmöjligheter, som stå livsmedelskommissionen till buds, nästan omöjligt att upptäcka och beivra den begångna överträdelsen.

En svaghet, som med nödvändighet vidlåder de nuvarande klassificeringsbestämmelserna, är dessutom, att desamma endast binda innehavare av slakteritillstånd och att något skydd icke finnes för de av livsmedelskommissionen fastställda kvalitetsbenämningarna och stämplarna. Något hinder förefinnes sålunda i regel icke för en handlande, som ej innehar slakteritillstånd, att exempelvis åsätta av honom inköpt icke klassificerat kött stämplarna, angivande att köttet hör till en viss kvalitetsklass, och att sälja köttet under åberopande av att köttet tillhör sagda kvalitetsklass. Ett dylikt tillvägagångssätt kan för närvarande beivras endast då sådana omständigheter föreligga, att säljaren genom sitt förfarande gjort sig förfallen till ansvar enligt allmänna strafflagen.

De av livsmedelskommissionen i det ingivna författningsutkastet upptagna bestämmelserna angående klassificering av kött avse att avhjälpa de brister, som enligt vad förut angivits äro förenade med det nu tillämpade systemet. Då en under statlig kontroll tillkommen klassificering enligt livsmedelskommissionens mening vore av värde ej blott såsom underlag för den statliga prissättningen å kött av storboskap och svin utan även för prisövervakningen å annat kött, hava klassificeringsbestämmelserna av kommissionen föreslagits i princip tillämpliga å kött av nötkreatur, häst, får och svin; möjlighet att från tillämpningen undantaga vissa slag av kött skall dock enligt förslaget finnas.

Beträffande **huvudpunkterna i livsmedelskommissionens förslag** anföres i skrivelsen följande:

Förslaget bygger på den tanken, att allt kött av nötkreatur, häst, får och svin, som blivit godkänt vid besiktning enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus eller enligt kungörelsen den 30 november 1934, före utlämnandet från den inrättning (offentligt slakthus, köttbesiktningsbyrå eller kontrollslakteri), där besiktningen ägt rum, skall genom inrättningens försorg klassificeras ävensom förses med stämplarna, angivande den kvalitetsklass, till vilken köttet hänförs vid klassificeringen. Klassificeringen bör enligt förslaget verkställas av person, som av lantbruksstyrelsen godkänts för sagda ändamål (klassificerare). Sådan klassificerare skall finnas på varje offentligt slakthus och kontrollslakteri. Beträffande köttbesiktningsbyråer skall det åter ankomma på förvaltningen för byrån att avgöra, huruvida klassificerare skall anställas eller ej. Finnes ej klassificerare anställd vid byrå, skall vad ovan sagts om skyldighet för byrån att ombesörja klassificering av besiktigt kött icke gälla.

Anledningen till att beträffande kött, som besiktigas å köttbesiktningsbyrå, frågan huruvida klassificering skall ske gjorts beroende av huruvida klassificerare finnes anställd å byrån är följande. Köttbesiktningsbyråernas verksamhet är av mycket skiftande omfattning. Såsom av förslaget framgår, förutsättes, att köttbesiktningsbyrå genom att uppbära avgifter för klassificering och stämpling skall kunna erhålla gottgörelse för sina utgifter för klassificeringen m. m. För en byrå med ringa verksamhet komma emellertid dessa utgifter att proportionsvis uppgå till ett mycket högre belopp per klassificerad kropp än vid byråer med mera omfattande verksamhet. Om klassificering göres obligatorisk, skulle detta medföra, att byrån antingen bleve tvungen att själv

bära en del av sagda utgifter eller ock av djurägarna upptaga avgifter av sådan storlek, att de av djurägarna kunde uppfattas såsom otillbörligt höga. Under sådana omständigheter har det syntts lämpligast att låta varje köttbesiktningsbyrå själv med hänsyn till verksamhetens omfattning och övriga omständigheter avgöra, huruvida klassificerare skall anställas vid byrån eller ej. I betraktande av de fördelar, bl. a. ur prissynpunkt, som för byråns kunder äro förenade med att få köttet klassificerat, torde man kunna räkna med att i varje fall de största köttbesiktningsbyråerna komma att anställa klassificerare.

Den, som fått kött besiktigt på köttbesiktningsbyrå, kan, därest köttet till följd av att klassificerare ej finnes anställd å byrån ej blivit klassificerat i samband med besiktningen, senare få köttet klassificerat å annan köttbesiktningsbyrå eller å offentligt slakthus eller kontrollslakteri. Däremot kan enligt förslaget klassificering under inga omständigheter komma i fråga för kött, som icke undergått besiktning enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus eller enligt ovannämnda kungörelse den 30 november 1934. Då den omständigheten, att kött blivit klassificerat, för allmänheten måste antagas komma att framstå såsom en i viss mån offentlig garanti för köttets kvalitet, skulle det nämligen enligt livsmedelskommissionens uppfattning vara olämpligt, om klassificering finge ske av kött, som ej blivit besiktigt och som således överhuvud ej får försäljas inom område, där köttbesiktningstvång råder.

Såsom nyss nämnts skall enligt förslaget klassificering principiellt ske av allt kött av nötkreatur, häst, får och svin, som blivit godkänt vid besiktning enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus eller enligt ovannämnda kungörelse den 30 november 1934. Det förutsättes likväl, att undantag skola kunna meddelas från denna bestämmelse. Sålunda synes exempelvis, så länge den nuvarande regleringen av köttförbrukningen äger bestånd, undantag kunna göras för kött av djur, som enligt beviljad slaktlicens nedslaktats för tillgodoseende av enskilt hushålls behov. Det kan vidare möjligen befinnas lämpligt, att undantag tills vidare göres för kalvkött, fårkött och hästkött, därest särskilda prisbestämmelser ej av livsmedelskommissionen meddelas beträffande dylikt kött.

Meddelandet av undantag från bestämmelserna om skyldighet att klassificera kött, av föreskrifter angående antalet kvalitetsklasser, benämningarna å dessa och grunderna för klassificeringen ävensom angående utseendet av ovannämnda stämplor och sättet för stämplingen skall enligt förslaget ankomma på lantbruksstyrelsen.

Kött, som en gång blivit klassificerat, bör i regel ej få bli föremål för ny klassificering. En djurägare bör dock ha möjligheter att, om han är missnöjd med verkställd klassificering, i särskild ordning få frågan om klassificeringens riktighet prövad. Något särskilt besvär förfarande synes dock icke böra anordnas. Saken torde i stället kunna ordnas på så sätt, att lantbruksstyrelsen utser ett antal för ändamålet särskilt lämpade personer med uppgift att i fall av tvist verkställa omklassificering av kött. Behov av dylika omklassificerare torde främst komma att göra sig märkbart i de större städerna, varför antalet omklassificerare ej behöver bli alltför stort.

Även rörande nu omförmälda omklassificering torde närmare bestämmelser böra utfärdas av lantbruksstyrelsen.

Ovan har framhållits, att verkställd klassificering av kött kommer att för allmänheten framstå såsom en i viss mån offentlig garanti för köttets kvali-

tet. Det synes med anledning härav nödvändigt förhindra, att vid försäljning av ej klassificerat kött så förfares, att köparen kan bibringas den uppfattningen, att köttet verkligen blivit klassificerat. Föreskrifter i sådant syfte finnas intagna i förslaget.

I fråga om de med klassificeringen förenade kostnaderna m. m. anför livsmedelskommissionen:

Skyldigheten för offentliga slakthus, köttbesiktningsbyråer och kontrollslakterier att ombesörja klassificering och stämpling kommer att medföra vissa kostnader för inrättningarna. Till täckande av dessa kostnader torde inrättningarna böra berättigas att enligt särskild taxa upptaga avgifter för verkställd klassificering och stämpling. Kostnaderna för omklassificering torde enligt av lantbruksstyrelsen fastställda grunder böra gäldas av den som påkallat omklassificeringen.

I detta sammanhang vill kommissionen framhålla, att någon svårighet att anskaffa erforderligt antal klassificerare icke torde komma att föreligga. Vid samtliga till Sveriges slakteriförbund anslutna slakterier sker sedan flera år tillbaka klassificering av allt uppslaktat nöt- och hästkött samt fläsk, och de vid dessa slakterier nu arbetande klassificerarna torde samtliga kunna godkännas såsom klassificerare. Även det behov av klassificerare, som kan uppkomma vid köttbesiktningsbyråer, torde kunna täckas. I de fall, då slakteri finnes i samma ort som köttbesiktningsbyrå, kan det troligen ofta befinnas lämpligt, att den vid slakteriet anställde klassificeraren även anställs vid köttbesiktningsbyrån för att klassificera där besiktigt kött. I detta sammanhang må anmärkas, att hinder icke bör möta för att anställning som klassificerare förenas med annan befattning vid köttbesiktningsbyrå. I många fall torde besiktningsveterinären vid en köttbesiktningsbyrå även kunna åtaga sig uppdrag att vara klassificerare vid byrån.

För att man skall ha säkerhet för att de personer, som godkännas såsom klassificerare, äro fullt lämpade för detta uppdrag, liksom för att man skall ernå största möjliga likformighet vid klassificeringen kan det bli erforderligt, att särskilda instruktionskurser anordnas för sådana personer, som ifrågasättas erhålla godkännande såsom klassificerare. För bestridande av de med anordnandet av kurserna förenade kostnaderna kunna särskilda medel behöva ställas till lantbruksstyrelsens förfogande. Denna fråga torde komma att upptagas till övervägande av lantbruksstyrelsen, sedan större erfarenhet vunnits beträffande den provisoriska klassificering, som varit i tillämpning sedan början av maj.

I de av livsmedelskommissionen inhämtade *yttrandena* över förslaget har detsamma i princip tillstyrkts eller i allt fall lämnats utan erinran. Vissa synpunkter hava emellertid därvid framhållits angående den omfattning, i vilken den föreslagna klassificeringen borde ifrågakomma. Ur yttrandena må följande härom återgivas.

Kooperativa förbundet har anfört:

Vi äro något tveksamma om bestämmelserna om förbud för användning av lantbruksstyrelsens föreskrifter för sådant kött, som ej klassificerats av offentliga klassificerare.

Det kan medföra vissa olägenheter, att man i handeln skall ha dels sådant kött, som klassificerats av offentliga klassificerare och som stämplas på ett sätt, dels ock sådant kött, som klassificerats av köpare och säljare, som skall stämplas på annat sätt.

En annan konsekvens kan vara, om t. ex. slakteriförbundet eller annan part, som har intresse av att så mycket kött som möjligt blir klassificerat, komme att driva propaganda för av offentliga myndigheter klassificerat kött, vilket kan medföra onödiga kostnader i form av transporter för att få varan klassificerad av offentlig myndighet.

Orsaken till att klassificerare icke kunna finnas på varje plats är ju framförallt de stora avstånden inom vissa områden av landet, där tillförseln av kött även är relativt begränsad, men det är egentligen oriktigt, att de på grund av vissa omständigheter icke få tillfälle att sälja sina varor under samma märken som de säljare, som bo inom större produktionsområden.

Kan man icke tänka sig den ordningen, att namnet »Klass» får användas av vem som helst, men att det av stämpeln ändå skall framgå, att klassificering icke skett av offentlig klassificerare. Det bör i varje fall övervägas en sådan åtgärd, då skälet till att klassificering icke kan ske inom alla delar av landet icke är ovilja eller oförmåga, utan är beroende på helt andra förhållanden, t. ex. de geografiska.

Sveriges köpmannaförbund har yttrat:

Enligt förslaget skulle klassificering verkställas av person, som av lantbruksstyrelsen godkänts för ändamålet. Det torde emellertid icke vara möjligt att på alla platser uppbringa lämplig klassificerare som av de enskilda slakteriudkarna kan erkännas såsom fullt opartisk och obunden. Det vore därför lämpligt om, liksom nu, klassificering kunde få verkställas av slakteriudkare, vilka på större platser kunna förena sig om en klassificerare och avlöna honom. På mindre platser kunde slakteriudkarna själva få rätt klassificera. Genom den efterföljande kontrollen skulle eventuell oriktig klassificering upptäckas och beivras.

Sveriges slakteriförbund har gjort följande uttalande:

I förslaget har man utgått ifrån, att klassificering skall vara obligatorisk för såväl kontrollslaktade varor som för hemsaktade varor, om de äro besiktigade. För vår del anse vi att klassificering endast bör vara tillåten och obligatorisk för kontrollslakterier och offentliga slakthus och att de fastställda maximipriserna således endast få uttagas för kontrollslaktade eller s. k. blåstämplade varor. Varor besiktigade på byråer, s. k. rödstämplade, samt obesiktigade varor böra däremot ej få säljas till samma maximipris utan till ett lägre maximipris. Därigenom anknyter man till det prisförhållande, som tidigare rått, och vi skulle tro att man kommer förhållandena i landet rätt nära, om man söker komma fram till ett pris av 5 öre lägre för rödstämplade eller obesiktigade varor under vintertid och 10 öre lägre under sommartid än vad som samtidigt gäller som maximum för kontrollslaktade blåstämplade varor. Detta gäller såväl kött som fläsk. Som ett alternativ till nuvarande bestämmelse att för nötkött högst 10 öre under klass II får tillämpas för oklassificerad vara, skulle vi kunna tänka oss att man skiljer mellan butikskött, som kunde anknytas till klass I, och fabrikskött, som kanske utan avdrag kunde anknytas till priset för klass III.

I flera av yttrandena hava förekommit uttalanden angående klassificerarnas ställning samt om vikten av att besvärsmöjligheter bereddades den som icke ville åtnöjas med vederbörande klassificerares beslut.

Statsinspektören över köttkontrollen har sålunda anfört:

Vid ordnandet av spørsmålet om klassificering av kött synes det ofrånkomligt att bestämmelse införes dels därom att till klassificerare utses fullkomligt opartisk (icke hos konkurrentfirma anställd) kompetent person och dels därom att besvärsmöjlighet beredes för den köttägare, som icke åtnöjes med klassificerarens beslut. I sådant fall bör ny klassificering äga rum av t. ex. en jury på tre personer, av vilka en utsetts av köttägaren, en av klassificeraren samt den tredje av köttägaren och klassificeraren gemensamt. Skulle dessa icke kunna enas om val av tredje ledamot i juryn, utses denne av den till tjänsteställningen främste besiktningsveterinären vid offentliga slakthuset respektive köttbesiktningsbyrån eller kontrollslakteriet.

Sveriges grossistförbund har i denna del gjort följande uttalande:

Svårigheterna att engagera fullt kvalificerade klassificerare måste understrykas. Det torde vara nödvändigt, att någon slags prövning för klassificerare anordnas, så att verkligen sakkunniga personer bliva anlitade. Icke minst med hänsyn till jordbrukets intressen är detta nödvändigt. Men även på grund av att klassificerarnas utlåtanden kunna komma att ligga till grund för straffutmätning, som kan innesluta också fängelsestraff, är det viktigt, att verklig sakkunskap blir anlitad vid klassificering.

Erfarenheterna ha redan nu visat, att omklassificering av kött kan bli en nödvändig och att bestämmelser därom böra fastställas.

I samband med klassificering måste man räkna med att olika bedömanden kunna komma att ske. Det bör därför finnas möjlighet att få såväl den första klassificeringen som en eventuell omklassificering prövad genom ett skiljemannaförfarande. En sådan omklassificering i samband med en överbesiktning bör kunna ske även på köttägarens begäran. Den nämnd, som bör finnas för överbesiktning, torde böra bestå av tre personer, därav en representant för ägaren. Där offentliga slakthus finnas, bör överveterinär eller person i liknande ställning anlitas för skiljenämnden.

Direktören vid Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse har yttrat:

Det är givetvis av största betydelse, att klassificeraren får en så opartisk ställning som möjligt och helst alldeles oberoende av köttägaren. Vid de offentliga slakthusen går detta lätt att ordna. Med hänsyn till den ansvarsställning, klassificeraren genom de föreslagna straffbestämmelserna får, synes denna fråga böra ägnas stor uppmärksamhet.

Klassificeringen skall verkställas av person, som lantbruksstyrelsen godkänner. Omfattningen av klassificeringsarbetet torde vid flertalet slakthus bli så pass begränsad, att en klassificerare knappast kan tänkas få full daglig sysselsättning. Det torde därför få förutsättas, att någon vid slakthuset anställd person vid sidan av annan tjänstgöring därstädes skall kunna fullgöra funktionen som klassificerare. Härigenom kunna kostnaderna hållas vid rimlig höjd. Detta kan emellertid endast möjliggöras, om särskilda utbildningskurser anordnas för dylik personal.

Då i många fall olika uppfattningar komma att göra sig gällande om köttets kvalitet från klassificerarens och köttägarens sida, böra möjligheter finnas för köttägaren att vid missnöje med en klassificering få denna prövad genom en särskild prövoinstans, bestående av tre ojäviga sakkunniga personer.

Sekreteraren i föreningen svenska städers offentliga slakthus har anfört:

Som en angelägenhet av allra största betydelse måste framhållas vikten av att till klassificerare icke utses och godkännas andra personer än sådana som kunna betraktas såsom fullt ojäviga, både ur den synpunkten, att de ej få ha tjänsteställning hos eller på annat sätt vara beroende av dem, vilkas varor de skola klassificera, eller hos deras konkurrenter, som också ur den synpunkten, att de ej själva få driva handel med kött. Härpå torde nämligen i mycket hög grad komma att bero, om det för kötthandeln djupt ingripande tvång, som bestämmelserna komma att medföra, skall kunna ske utan allt för ödesdigra följder.

Från flera håll har framhållits angelägenheten av att antalet kvalitetsklasser icke bestämdes för högt.

Sveriges grossistförbund har härom anfört:

Beträffande de blivande föreskrifterna angående antalet kvalitetsklasser etc. önska köttgrossisterna redan nu framhålla nödvändigheten av att antalet klasser reduceras. Av praktiska skäl kunde det vara mest önskvärt med en enda klass. Särskilt måste framhållas, att, när klassificeringsreglernas upprätthållande skall garanteras med ganska stränga straffbestämmelser, det är nödvändigt, att klassificeringsreglerna utformas så att det blir möjligt för företagarna inom branschen att följa desamma. Ju mer komplicerade reglerna bliva och ju flera klasserna, desto större bliva naturligtvis svårigheterna att följa reglerna.

Direktören vid Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse har i denna del yttrat:

Enligt förslaget ankommer det på lantbruksstyrelsen att meddela erforderliga föreskrifter angående grunderna för klassificeringen. Verkan av klassificeringsförordningen blir givetvis helt beroende av innehållet i dessa föreskrifter, som enligt min mening böra göras så enkla och överskådliga, att en såvitt möjligt objektiv bedömning av köttkvaliteterna kan ske. Härigenom skapas också garantier för att förordningens tillämpning i fortsättningen blir smidig.

Sekreteraren i föreningen svenska städers offentliga slakthus har anfört:

Såsom framgår bl. a. av Sveriges slakteriförbunds regler för klassificering av nötkött (Statens Livsmedelskommissions cirkulär nr 302, bil. 2) kräves vid klassificering av kött, att hänsyn tages ej blott till sådana bestämda faktorer som ålder och kön, utan också till alla de skiftande nyanser som förekomma i fråga om sådana egenskaper som allmänt utseende, köttighet, fettansättning m. m. En i möjligaste mån objektiv kvalitetsbedömning förutsätter därför en synnerligen omsorgsfull, på poängberäkning grundad prövning och sammanställning av dessa olika faktorer. Ett så omständligt förfarande blir emellertid alltför tidskrävande för att utan svåra olägen-

heter kunna inpassas i den arbetsordning som tillämpas vid de offentliga slakthusen. Det är därför i hög grad önskvärt och viktigt, att de föreskrifter som omnämnas i utkastet göras väsentligt enklare — framförallt beträffande antalet klasser — än de regler som förekomma i förutnämnda cirkulär, vilka för nötkött omfatta ej mindre än elva (11) olika klasser. Genom minskning av klassernas antal — exempelvis till de fem som i cirkuläret betecknas såsom huvudklasser — skulle klassificeringen visserligen i ökad mån bli en omdömesfråga, om vilken olika meningar kunna göra sig gällande, men den skulle samtidigt medföra en tidsvinst som i hög grad vore ägnad att minska de olägenheter för arbetsordningen som klassificeringen otvivelaktigt kommer att medföra.

Sveriges köpmannaförbund har för sin del hemställt, att antalet kvalitetsklasser måtte bestämmas till högst tre.

I anslutning till förslagets bestämmelser angående *k o s t n a d e r n a* för klassificeringen har *direktören vid Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse* anfört:

Av föreskrifterna i förslaget synes framgå, att man avser, att olika taxerättning skall kunna tillämpas för olika slakterier. Detta synes vara befogat med hänsyn till de olika förhållanden, under vilka slakterierna arbeta. Kostnaderna för klassificeringen sammanhånga givetvis med slaktfrekvensen, och taxan bör därför vara föränderlig med viss giltighetstid, förslagsvis ett kalenderår i sänder. Mot förslaget att taxan skall fastställas av lantbruksstyrelsen synes intet vara att erinra.

Sveriges grossistförbund har framhållit, att den föreslagna klassificeringen och stämplingen komme att åsamka varuägarna ytterligare kostnader, till vilka hänsyn borde tagas vid bestämmande av deras handelsmarginaler.

Det rådande knapphetsläget i fråga om kött och fläsk har medfört vissa tendenser till oskäligen prisstegring å dylika varor. I syfte att bryta dessa tendenser har livsmedelskommissionen, med stöd av bestämmelserna i kungörelsen den 28 mars 1941 (nr 173) angående reglering av förbrukningen av köttvaror, såsom villkor för tillgodonjutande av slakteritillstånd enligt nämnda kungörelse föreskrivit, att innehavare av sådant tillstånd vid försäljning av hela, halva eller fjärdedels kroppar av storboskap eller svin icke må överskrida vissa av kommissionen fastställda priser. Med hänsyn till den kvalitetsskillnad, som föreligger mellan nötkött av olika slag, hava priserna å kött av storboskap graderats efter köttets kvalitet, därvid kommissionen i fråga om kvalitetsklasserna följt den uppdelning, som tillämpas av Sveriges slakteriförbund och de till detta förbund anslutna slakteriföreningarna. De av kommissionen fastställda priserna gälla endast för sådant kött, som godkänts vid besiktning enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus eller enligt kungörelsen angående kontrollslakterier.

Departements-
chefen.

Såsom kommissionen själv framhållit är det sålunda genomförda klassificeringssystemet behäftat med åtskilliga brister. Bestämmelserna gälla sålunda endast för innehavare av slakteritillstånd och något skydd finnes icke för de av kommissionen för klassificerat kött fastställda kvalitetsbenämningarna; ej heller åtnjutes särskilt skydd för de stämplat, med vilka klassificerat kött enligt kommissionens föreskrifter skall märkas. Klassificeringen är vidare otillfredsställande bl. a. därutinnan, att densamma får verkställas av säljaren själv, vilket givetvis är ägnat att minska såväl tillförlitligheten av klassificeringen som kontrollmöjligheterna. Det torde därför få anses givet att, om klassificering av kött även fortsättningsvis skall förekomma, det tillämpade systemet snarast bör utbytas mot ett mera effektivt och tillförlitligt sådant.

Frågan om behövligheten av anordningar för klassificering av kött sammanhänger nära med prisövervakningsfrågan, i det att en tillfredsställande prisövervakning, som tager skälig hänsyn till kvalitetsskillnaden mellan kött av olika slag, näppeligen kan genomföras utan stöd av en under betryggande kontroll genomförd klassificering av köttet. Då under rådande knapphetsläge en genomförd prisövervakning å kött och fläsk enligt min mening är ofrånkomlig, följer därav att jag i princip är beredd att förorda sådana åtgärder, som kunna finnas behövliga för åstadkommande av en godtagbar klassificering av köttet. Jag vill i detta sammanhang framhålla att, även om det sålunda är prisövervakningssynpunkter som närmast motivera ett omedelbart genomförande av köttklassificeringen, denna klassificering även i övrigt kan förväntas medföra gynnsamma verkningar för slaktdjursmarknaden. Huruvida köttklassificeringen av sådana skäl bör bibehållas jämväl efter det nu rådande krisförhållanden upphört, torde emellertid få bliva beroende av framtida överväganden under beaktande av dåmera vunna erfarenheter av systemets verkningar.

Vad angår utformningen av klassificeringssystemet kan jag i allt väsentligt ansluta mig till livsmedelskommissionens förslag. Klassificeringen torde sålunda principiellt böra avse kött av nötkreatur, häst, får och svin — därvid under begreppen nötkreatur respektive får givetvis inräknas även kalvar respektive lamm — samt gälla beträffande allt kött av angivet slag, som godkänts vid besiktning enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus eller enligt kungörelsen angående kontrollslakterier. Klassificeringstvånget bör hava den innebörden, att besiktigat och godkänt kött av angivet slag icke må utlämnas från vederbörande offentliga slakthus, köttbesiktningsbyrå eller kontrollslakteri med mindre köttet blivit klassificerat av särskild klassificerare och stämplat. Emellertid kan det, såsom livsmedelskommissionen framhållit, befinnas lämpligt att undantag från klassificeringstvånget tills vidare göres med avseende å kött av kalv, får och häst, vilka köttslag för närvarande icke äro föremål för prisbestämmelser av förut angiven art. Vidare torde undantag tills vidare böra medgivas beträffande kött av djur,

som enligt slaktlicens nedslaktats för tillgodoseende av enskilt hushålls behov. Då man av ekonomiska skäl icke läser kunna ålägga envar köttbesiktningensbyrå — utan hänsyn till omfattningen av den vid byrån bedrivna verksamheten — att anställa klassificerare, torde vidare den väsentliga inskränkningen i klassificeringstvånget böra gälla, att beträffande vid köttbesiktningensbyrå besiktigt kött sådant tvång skall föreligga endast därest klassificerare är anställd vid byrån. Man torde emellertid kunna utgå från att de byråer, vid vilka verksamheten är av sådan omfattning att den kan bära kostnaderna för klassificeringen, komma att anställa klassificerare, eftersom det för byråns kunder givetvis är av intresse att få köttet klassificerat vid byrån. Kött, som besiktigats vid byrå där klassificerare icke finnes, torde där vederbörande ägare så önskar få klassificeras och stämplas vid annan byrå eller vid offentligt slakthus eller kontrollslakteri; skyldighet torde emellertid icke böra föreskrivas för kontrollslakteri att för klassificering mottaga kött av sådana djur, som icke slaktats vid slakteriet.

Kött, som icke klassificerats i angiven ordning, bör ej få förses med stämpel av sådan beskaffenhet att förväxling lätt kan uppstå med stämpel, som utmärker klassificerat kött; ej heller bör kött, som icke klassificerats, få åsättas stämpel innehållande ordet »klass» eller förkortning därav. Vidare torde böra förbjudas att sälja eller saluhålla icke klassificerat kött under benämning, som lätt kan förväxlas med sådan benämning, som fastställts för klassificerat kött av viss kvalitetsklass, eller som innehåller ordet »klass» eller förkortning därav. Benämningarna »prima» respektive »sekunda» torde dock alltjämt böra få användas för icke klassificerat kött.

Såsom av det ovan anförda framgår föreslås klassificeringstvånget skola principiellt gälla i fråga om allt besiktigt kött. Den av Sveriges slakteriförbund uttalade meningen att klassificeringen borde avse endast kött av djur, som slaktats vid offentligt slakthus eller kontrollslakteri, har jag sålunda icke ansett mig böra biträda. Ur prisövervakningssynpunkt synes det nämligen angeläget, att besiktigt kött blir föremål för klassificering i så vid omfattning som förhållandena medgiva. I anledning av vad kooperativa förbundet och Sveriges köpmanförbund anført torde vidare i detta sammanhang få understrykas vikten av att en klar åtskillnad göres mellan, å ena sidan, den officiella klassificeringen och dess stämplat samt, å andra sidan, av säljare verkställd privat klassificering och därvid nyttjade stämplat eller märken.

Uppenbarligen böra de hithörande bestämmelserna så utformas, att största möjliga garanti beredes de enskilda köttägarna för en opartisk och sakkunnig bedömning av köttet. Av avgörande betydelse härvidlag äro de regler, som skola gälla med avseende å kompetensfordringarna för och sättet för utseende av klassificerarna. Livsmedelskommissionen har föreslagit, att det skall ankomma på lantbruksstyrelsen såväl att godkänna klassificerare som att meddela erforderliga föreskrifter angående grunderna för klassifice-

ringen m. m. Det kan synas tveksamt om dessa uppgifter böra anförtros åt lantbruksstyrelsen eller åt livsmedelskommissionen. Med hänsyn bl. a. till den förut antydda möjligheten att klassificeringsverksamheten kommer att fortsättas jämväl efter det normala förhållanden åter inträtt, har jag emellertid ansett mig böra stanna vid den av kommissionen föreslagna lösningen. Såsom kommissionen anfört synas de personer, som för närvarande arbeta som klassificerare vid de till slakteriförbundet anslutna slakterierna, i allmänhet kunna godtagas som officiella klassificerare. Hinder torde icke böra föreligga för att samme person tjänstgör som klassificerare både vid slakteri och vid köttbesiktningsbyrå i orten. Ej heller torde hinder få anses möta att anställning som klassificerare förenas med annan befattning, exempelvis såsom besiktningsveterinär, vid byrån. Såsom allmän förutsättning för godkännande som klassificerare bör gälla, att vederbörande icke är ekonomiskt beroende av någon av slaktinrättningens trafikanter eller av konkurrent till sådan person. Det må i detta sammanhang nämnas att, såsom kommissionen anfört, särskilda instruktionskurser för klassificerare måhända kunna finnas erforderliga i syfte att vinna en såvitt möjligt likformig tillämpning av klassificeringsreglerna. Det torde emellertid få ankomma på lantbruksstyrelsen att, därest det ifrågasatta klassificeringssystemet genomföres, framdeles upptaga denna fråga till närmare övervägande.

Livsmedelskommissionen har framhållit, att en djurägare bör hava möjlighet att, om han är missnöjd med verkställd klassificering, få frågan om klassificeringen omprövad. Kommissionen har föreslagit, att åt lantbruksstyrelsen skulle uppdragas dels att utse ett antal personer med uppgift att i fall av tvist verkställa omklassificering, dels ock att utfärda närmare bestämmelser rörande sådan omklassificering. I flera av yttrandena har understrukits betydelsen av att möjlighet till omklassificering förefinnes; enligt dessa yttranden borde omklassificeringen lämpligen verkställas av en jury eller nämnd, bestående av tre personer däribland en representant för köttägaren. Även jag är av den uppfattningen, att möjlighet bör förefinnas att vinna omprövning av verkställd klassificering. Emellertid vill jag framhålla, att detta spörsmål nära sammanhänger med frågan om de ordinarie klassificerarnas kompetens och de speciella instruktionskurser, som må bliva anordnade för dem. Är klassificerarnas kompetens hög och tillämpningen av klassificeringsbestämmelserna likformig, är behovet av särskilda omklassificeringsregler uppenbarligen icke lika trängande. Vid sådant förhållande synes det lämpligt, att besvärsförfarandet icke nu bindes i vissa former utan torde det få ankomma på Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, på lantbruksstyrelsen att senare — och under hänsynstagande till de faktiska förhållanden, som må komma att föreligga — utfärda föreskrifter angående omklassificering av kött samt angående grunderna för gäldande av ersättning för sådan omklassificering.

I flera av yttrandena har uttalats önskvärldheten av att kvalitetsklasserna

måtte fastställas till ett lägre antal än som upptagits i slakteriförbundets klassificeringsregler. Utan att taga ställning till denna fråga vill jag anmärka, att det torde få ankomma på lantbruksstyrelsen att, efter hörande av vederbörande organisationer, träffa avgörande härutinnan.

För täckande av de med klassificeringen och stämplingen förenade kostnaderna torde slakthusen, köttbesiktningsbyråerna och kontrollslakterierna få upptaga särskild avgift av köttägarna. Avgiften bör icke vara högre än som erfordras för täckande av kostnaderna för klassificeringen och stämplingen. Det torde böra ankomma på lantbruksstyrelsen att — efter förslag av vederbörande slakthusstyrelse eller slakteriinnehavare eller hälsovårdsnämnd eller annan myndighet, under vars inseende köttbesiktningen är ställd — fastställa taxa å sådana avgifter. Taxan bör fastställas att gälla för viss tid eller tills vidare.

De föreslagna bestämmelserna om klassificering av kött böra självfallet icke sättas i tillämpning förrän lantbruksstyrelsen, efter hörande av vederbörande organisationer, utarbetat erforderliga tillämpningsföreskrifter. Med hänsyn härtill torde författningsbestämmelserna böra träda i kraft den dag Konungen bestämmer.

Det av livsmedelskommissionen uppgjorda författningsutkastet har inom folkhushållningsdepartementet blivit föremål för överarbetning. Det sålunda överarbetade förslaget till *förordning angående klassificering av kött* torde böra underställas riksdagen för yttrande.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition till riksdagen inhämta riksdagens yttrande över nämnda författningsförslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Curt Nordwall.